

Strödde arbeten af G-- Jönköping,
tryckt hos J.P. Marquardt. =1.
1798=. [De...

Granberg, Per Adolf,

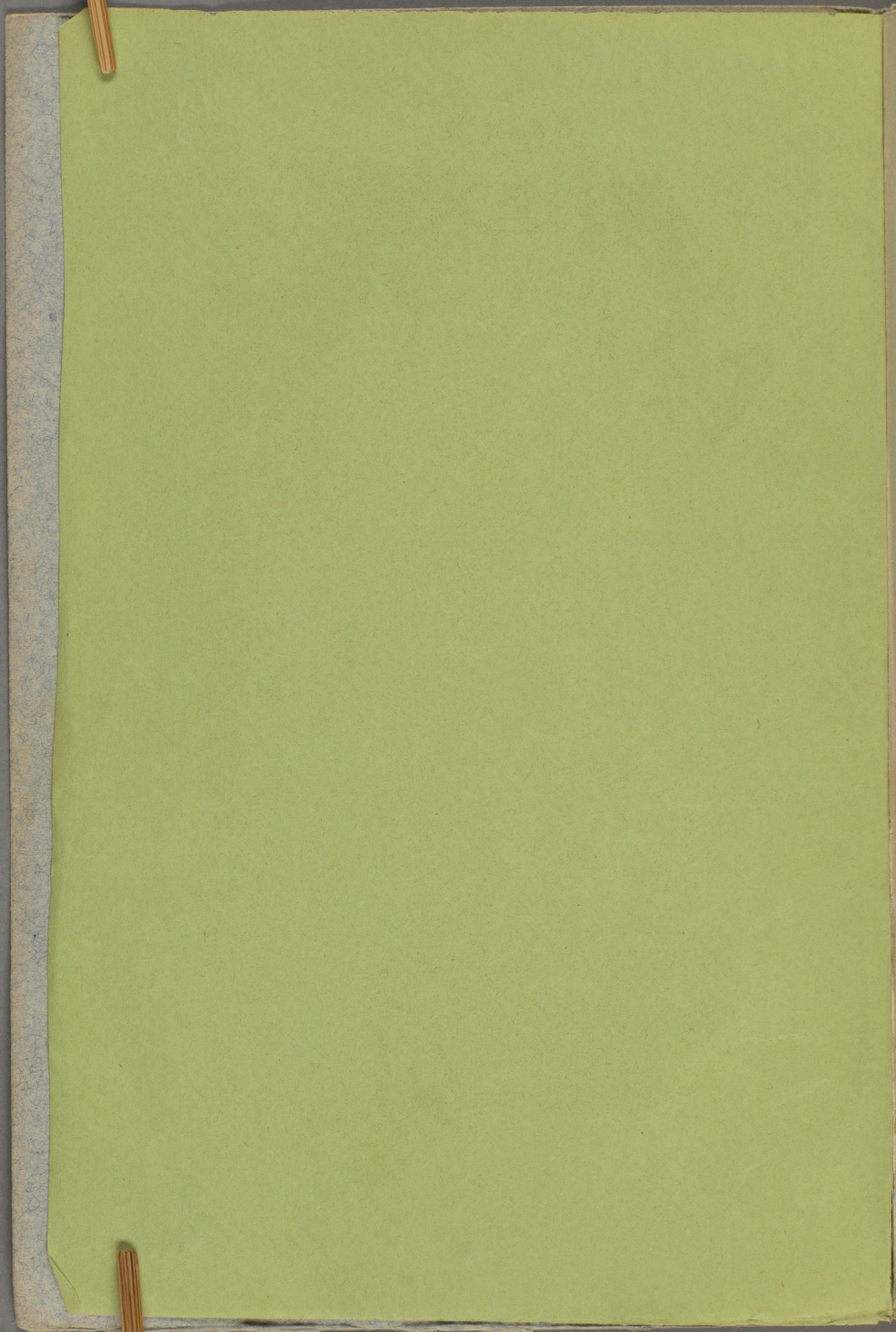
1700-1829 81 A Br.



GRANBERG, P.A.

Vita Lm
(B)
o

of P.A. Granberg.



STRÖDDE ARBETEN

AF G—

FÖRSTA HÅFTET.

*Not to go back is somewhat to advance
And men must walk at least before they dance.*

POPE.

Jönköping,
Tryckt hos J. P. MARQUARDT, 1798.



En Författare vågar aldrig så mycket som då han första gången nnderkastar sine Arbeten Almånhetens omdöme; deita omdöme, det är sant, skal alltid afgöra hans lycka; men det är endast första gången det kan afgöra hans bestämmelse.

Likväl gifves ingen ting mera nyttigt för smaken i almånhet, mera gagnande för Witierhets-ickaren i synnerhet, än granskningen: Och hvar skal han söka den? — I sine känslor som lätt förvillas och sällan upiäcka egn: fel? — Innom et litet antal Vänner, hvaraf en ännu mindre del syssosatt sig med vittra yrken, och där fruktan at stöta en ung Skalds egenkärlek ofta väcker en falsk blygsambet? eller ibland en Publik som någon gång mistagit sig; men sällan utan at rätta sitt mistag? I denna afsigt, må han icke hoppas at kännaren skal visa honom det mål hvarom hans bildningskraft kan hafva felat? må han icke vänta en mildhet som rättfärdigar hans förtroende?

Författaren skulle anse sig ovärdig alla tänkandes agtning, om han förtjent den förebräelsen, at på et enda ställe hafva särat dygden eller gäckat anständigheten. Då han helgat sin Luta åt ömheten, har hans tystnad fördömt alla brottsliga känslor, och de tärar han offrat åt mänskligbeten skola säkert förlätas af den, som sjelf kan fälla en tär.

JULIE.

Skaldestycke.

La Nature a des Maux qu'il faut savoir cherir,
la peine qu'elle cause est encore un plaisir.

DORAT.

Innehåll.

Arist och Julie hade ifrån barndomen hyft för hvarannan den varmaste tilgifvenhet; de blefvo förente och Hymens band stadfästade deras sällhet. Redan hade de några år njutit den, då en Åskeld förstörde större delen af deras Ägendom och Arist tvingades, at resa bort för at bestrida några angelägenheter hvars lyckliga utgång skulle sätta honom i stånd, at afböja den hotande torftigheten för et kårt hushåll. — Han far; Dygden är allestädes å'skad där hon finner likar; han råkar en ädelmodig Vän hvars bistånd hjälper honom at öfvervinna alla hinder. Denne Vänneren tvingas af sina göromål, at fara åt en annan ort och lämnar Arist, som ännu icke var resfärdig och som til et bevis af sin årkånsla ger honom en tröja hvilken Julie virkat och vid hans bortresa skånkt honom sjelf til et minne af henne; han åter, lofvar at under vågen besöka Arists Maka och underrätta henne om sin Mans snara återkomst. Han ämnar uppfylla detta löfte, men lider skeppsbrott i neiden; deslik krossat under Vraket drifves til stranden där Julie råkar at få se det och öfvertygas af Tröjan at det ej kan vara någon annan än hennes

Man. — Med möda återkallad til lifvet af sine Grannar, som under sjelfva hennes vanmagt begrafva den förmente Arist, har hon intet annat nöje än at gråta på en graf där hon tror föremålet för sin ömhet hvila.

Arist återkommer emedlertid, han får i sit hus veta hvad som tildragit sig och åtföljd af sine barn skyndar at stilla en hustrus sorg hvars oro plågade honom; Han råkar Julie som just då lämnar grafven för at gå hem: Håpen tror hon sig se sin Makes vålnad och knapt kan hon öfvertygas, at han verkligen lever.



*Med stormen skingrad är den fasa Åsken väckse
och hvilar på en brant, hvars klyfta Viggen bräckte;
Men fasan följer mig och sjelfva blodets röst
den storm ej lindra kan, som rasar i mit bröst.
Arist! — med denne tår, som på din Urna flyter,
Arist! — i denne suck, som quäfd från hjertat bryter,
hvi flyktar ej min själ i mötet af din hamn,
som sträckt ur Grafvens djup, en fåfångt öpnad fann!
När Dagens ljusa blick den första strålen sprider
han malar min förlust och vittnar hvad jag lider;
Och med sitt mörka flor när Natten höljer mig
och i en tåreflod min smärta hvilar sig,*

Ur villans glada dröm jag snart förtviflad vaknar,
förgäfves samlande, at finna den jag saknar;
Och dessas spådas rop, som kalla på sin Far,
et rysligt Toråns ljud för mina öran har.

Från mina första År hur lätt min tid förflutit;
Wid sjelfva ödets hot jag hjertats vållust njutit:
Arist gaf nöjet lif i lyckans glada dar,
Arist i plågans stund den största ryngden bar;
Men Ur min sällhets höjd hur lågt jag störtad blifvit!
Jag fusar för det lif, som hoppet öfvergifvit;
Hvad gagnar mig den tröst et flycktigt minne ger
När et förlorat NU ej återköpes mer?

Förgäfves vil min sorg en fäsfång hogkomst quäfa:
Arist! — de forðne dar för mina tankar sväfvat
då jag af känslans rus en Guda vållust fick,
då jag en himmel såg i din förtjusta blick.
Från Waggan våra bröst en brottlös ömhet parat
och bådas sällhet blott mot bådas önskan svarat;
Vår oskulä ledde öf och danade en drift
som hjertats kjusning gör, som blandar hjertats gift.
När Vinrensens köld och Is för sunnans skurar flydde,
och Vårens lätta drägt den nakna jorden prydde
bland Gossars muntra flock mitt öga sökte dig
och skilde i en dans, din blick förnöjde mig.

I våra lekar främst du mig vid handen förde;
bland hela Nejdens chor din röst jag endast hörde,
och ensam vid en bäck, som tyst i dällden flöt,
jag suckade ditt namn och några blommor bröt.
För mycket kär för dig, at ej min ömhet följa;
för litet van vid konst, at mina känslor dölja,
Jag ej en digtad ro i dina plågor fann;
Jag quäfde ej den eld, som i mit hjerta brann.
Åsk! mer än sälla dag, då vår förening skedde,
då du en lycklig brud til Hymens Altar ledde; —
dår svor jag dig en Ed som stadgan föreskref;
Men under namn af man du alltid älskling blef.
Jag råds at mödans tyngd i mina plikter finna;
Men ögat skådar dig — och alla tvång försvinna,
Och i en makes fann så älskansvård och kär,
hvar plikt et nöje blir och mödan vållust är;
Jag känner hur hans mun på mina läppar brinner
och samlar hvarje tår, som från mit öga rinner;
Nu, lutad mot hans bröst mitt hufvud signar ner,
en Vanmagt fattar mig, jag kan ej njuta mer;
så himlens salighet min hela själ omgifver,
och känslan domnar där, och hjertat hänfört blifver.

Med tankens hastighet den glada riden far
når smärtans hemiska lif en längd af Secler har.

Nyß hade sommarn flytt och jordens friska gröda
med höstens rika skörd belönat Vårens möda;
en skön men qualmig dag, i gröna kojans skygd,
som blef vid källans brädd för afton-svalkan bygd,
då vi en lycklig stund med glada skämt förärefvo
och forðne tidsfördrif et muntert ämne blefvo.
När Veklingen försagd mot lifvets Vinter ser
och fasar för en tid, som Nöjet öfverger,
har oskuld evig rätt at lika sällhet hoppas
och ser vid grafvens brädd hur Vårens blomster knoppas,
då inret ögnablick af de försvundne dar
som minnet återför och tanken lifvat har,
af ångrens plågor väckt för hennes granskning båfvar,
af smärtans känslor följdt i hemiska drömmar svåfvar. —
En lekande Arist, en jollrande Julie,
af våra barndoms år en liflig tekning bli:
Med glädjens yra skratt den ene flyr och nalkas,
den andra vid mit bröst, mot våra blickar skalkas;
Jag ser en ålskad Man, förkjust af namnet Far,
som Gossen på sitt knå med varma känslor tar,
och Systren på en gång utur mitt sköte rycker,
och både Mor och Barn intil sitt hjerta trycker;
sin rörda Makas bild i hennes öga ser
och täcker med en Kyß den Mun som åt oss ler.
Ack! dessa ögnablick, som inga uttryck lifva,
kan endast känslan få och endast känslan gifva.

Men

Men lugnet flyktat har, och dagens ljusa blöf
af tjocka svarta moln i hast beröfvas oss;
en håftrig Virvel-vind de fasta stammar skakar,
han böjer Ekens topp och hela skogen brakar;
Ur skyn som öpnar sig en ljungeld stórzar ner,
mot dånet klippans hvalf et fastigt genljud ger.
Nu tjuter stormen vildt, nu knall på knall förskräcker
och blixtrar lysna blott den natt, som oss betäcker.

Snart mörkret skingrat är, en dagning börjar gry
och redan spridde moln för lätta vindar fly;
Blott då och då et slag de hemiska skyar röja;
som ännu hotande vid horisonten dröja.
Vår fristad lämne vi och fram åt slätten gå,
då våra blickar straxt et grusligt möte få,
och på et härjat fält där sjelfva askan brinner
utaf et älskadt hem jag blott ruiner finner.

Vid denna fasans syn förstelnar all min blod;
Jag känner ingen tröst, jag äger intet mod:
knapt, håpen och försagd, kan jag mig sjelf bedraga,
knapt pråsa fram en suck och på Försynen klaga.
Af ödets vidrighet ännu ej hårdad nog,
jag början til min sorg för sjelfva håjden tog.

Med detta ljusva lugn, som korsten fädfängt apär,
 då hon en tilsjörd köld af sjelfva smärtan skäpar,
 mig som vil digna ner Arist i fannan tar;
 hans tal et himmelskt ljud i mina öron har,
 uti en stilla sorg en wild förtrivflan byter;
 och straxt en tårestöm från mina ögon flyter:
 En stråle för mitt hopp i molnen smickrar mig,
 och hjertat önskar än, och hjertat irrar sig. —
 En blick på mina barn min quädda smärta väcker;
 en känning plågar mig, en åning mig förskräcker;
 Han tårs af samma qual; men i den tyngd han bär,
 at trösta sin Julie hans enda omsörg är;
 Han nya skäl til hopp i detas räddning finner
 och denne tanke straxt min fruktan öfvervinner:
 Jag mins, at jag är Mor — Naturens starka röst
 har ännu Vælde nog uti et särat bröst,
 och lågorne til trots jag än et nöje njuter,
 då jag så dyrbar skatt i mina armar sluter.
 Ack! kan ej samma tröst ännu en Vällust bli,
 då samma tilflygt än är öfrig för Julie?
 Af mina pligter glämsk en fädfång saknad kränker
 den helga rättighet som Moders känslan skänker.
 Hvar är det ögnablick då kjust af detta namn
 vår första ömhets pant jag höll uti min famn?

Hvar är den himla-ro som denna känsla väckte,
när jag en dyrkad Man sin egen afbild räckte?
Den likhet af en Far, som i hans tekning står
nu dödar mina hopp och rifver mina sår;
Straxt ämnet til mit qual i all sin fasa lifvas:
Jag ser et splittrat vrak af häfda vågor drifvas,
jag ser et krossat lik bli föråt af hafvets svall,
hvars gap åt strandens lugn sitt offer lämna skall.
Förgåfves denne kropp i böljan vanstald blifvit;
jag känner straxt en skänk, som jag min Make gifvit;
det minnet af en Vän, den tröjan som han bar
och virkad af min hand för honom dyrbar var.
Ack! grymme fränders hjälp er harat lif förlängde,
då redan döden köld til mina pulsar trängde;
från brådden af et djup där alla plågor fly
jag väcks til dagens ljus, som mina ögon sky
och får ej än en gång den usla trösten njuta
at på en ålskad kropp en flod af tårar gjuta.

En hemsk och ödslig trackt där tjelfva fasan bor,
där endast Ufven trifs och endast tisteln gror,
af fångens fjäder-flock blir lämnad och förgåten,
och bergen skalla där af villdjurs stråfva låten:
Så fåå en tårfull blick den glada fömnens far;
Af nattens skymning höljd han ingen hvila har,

och

och då Naturens hand det trötta ögat sluter,
det endast slumra kan; men ingen hvila njuter.
Julie et ögnablick sin smärta glömmer bort;
Men störd af drömmars ras är hennes sálhet kort:
Bland öknar vandrar hon af skyar himlen höljes
och på en törning våg af drakar hon förföljes.
Nu hennes bildnings-kraft til hafvet henne för,
mot klippans nakna brant hon vågens brytning hör;
Den klint hvarpå hon står ifrån sit fäste lossas,
i vattnet faller han, men under farten krossas;
Förgáfves til sin hjälp et lyckligt steg hon tar;
förgáfves hon et stöd i hårda klyftan har:
En stormvind bryter fram och sjelfva jordea bölvar,
och blixten hotande för hennes öga sväfvat;
Från bergets högsta spets hon ser en vördad tall,
af grus och buskar följd uti et störtat fall
och knapt med styrka nog at sin förtviflan följa,
hon söker dödens tröst uti en retat bölja.
Nu hör hon sine barn på stranden sorgne gå
och deras klagorop af skogen gensvar få;
Förtent, at hon är Mor hon känner af sin smärta
och farar för et namn, som kjusat hennes hjerta;
Nu svigtar hennes mod, nu felar hennes syn;
en suck för sina barn, en stelnad blick mot skyn
och redan sjunkande af känslan öfvergifven,
af vådrets våldsamhet emot en klippa drifven

den Make, som hon förjdt til stranden henne bår, och
och frälsad af sin Man; hon åter lycklig är.

Med sömnens lätta flyckt en älskad barn försvinner,
och i en färad barn hon samma saknad finner;
Ej mera ljufv förford utaf floknat et hopp,
at til sin hydda g hon stiger långsamt opp.
Med dagens heta qualm en lindrig kyla blandas,
och knapt en sagta flågt emellan löfven andas,
af solens sänkta ljus är än en stråle quar
och klippans röda spets en flychtig strimma har;
de spridda Azur moln i Guld och purpur bryta
och spegla deras präckt i flodens blanka yta,
och kjust af svalkans luga Naturen slumra vill
vid bäckens forlande och Trastens aftondrill.

Af denna tyfsta drift som altid forgen följer
hon förs en skuggig väg som slättens utsigt döljer,
vid ropet af sitt namn hon spritter hastigt til,
och stannar, lysnar, går, och vet ej hvad hon vil;
Än tror hon dessa ljud en älskad skugga vara
som återkommen är, at hennes tuckar svara:
än tviflande på alt hon misstror hvad hon hör
och sanna föremål til falska drömmar gör,
Nu ser hon sina barn, och — Gud! — i samma möte
sin Man, sin älskare, — och dignar i hans sköte.

Och sorgen skingrad är: den flyr en älskad röst
och hennes sårhet föds vid hennes makes bröst

Må skalden lekande med snillets blomster pråla
den fanna gåddjens våld kan ingen pensel måla
och Lutans högsta konst en ömklig teckning är;
då själen hvilat sig i mättade begär.

Wid Urnan ömmande nysf dine tårar flutit
Sjung skaldmö nu det lugn den sälla makans njutit;
med mirten hölj en våg, som blott Cypresser bar
och tolka lika varmt de nöjen dygden har.
Kjust af et enda hopp: at öma hjertan röra,
Sjung, det är hjertats språk, som dine toner föra.

För brottet undangömd, i egen känsla låll
en helgad ofskuld bor i detta tysta tjäll.
De hemiska aggets qual, som tätt kring lasten flyga;
för hennes Guda-blick i mörka gömslor fmyga;
Vid redlighetens dörr försvinner ilhkans gift
och inga bojors tvång förhindra känslans drift;
och enighetens hand en evig Vänskap knyter
som ingen afvund står och ingen tvedragt bryter.
I dessa Makars själ en enda känsla rår,
i deras kjusta bröst et enda hjerta slår,
och bådas ögnakast hvarannan tyft förklara:

Min Vän förutan dig kan jag ej lycklig vara.

Wid minnet af en storm som deras hopp förfört,
de njuta lugnets dag som Nöjet återfört,
och i hvarannans famn sin fordna oro glömma,
och känna i sin själ at glädjens tårar strömma.

Hvad utsigt för et lif hvars afton klarnar opp,
i deras ålders stö1, i deras framtids hopp.

Wid sjelfva Grafvens brådd där Arens möda slutar,
när Gubben darrande emot sin krycka lutar,
af minnet än förkjust hans brustna öga ler,
då han uti sin Son den glada våren ser
och samma rena blod, som i hans ådror rinner
med hälfans pupur färg, på Gossens kinder brinner.

Åt denne Gråhårs Man sin Mandoms styrka gif,
i sommarns friska dar byt vintren af hans lif,
Låt lyckligt upfyllt bli det hopp han vågat hysa,
låt denne önhets pant af Fadrens dygder lysa,
at Gubben ser sin bild och känner sig igen
som Son, som Medborgsman, som Ålskare och Vän,
låt vitnet til hans fröjd en Vårdig Maka vara
och Skaldmö måla ten, hvad inga ord förklara!

Du plågans Fosterfon, som trykt utaf behof
är torftighetens bild och Ufslhetens rof,
hvad fristad söker du som ingen smärta räcker,
hvad tillflyckt för en storm som ödets grymhet väcker?

För Årans stolta floek du fåfångt offer bår,
 Palatsets köppar port för dig ej öpen är;
 Behofves hefa röst förskräcker Nöjets dårar,
 de fara för din sorg och fly för dine tårar,
 och Guldets grymme trål skal intet bistånd ge:
 sjelf Ussling är han glad at Ullas öden se.
 Nej, gå til låga tjäll, at finna Månskjo vänner:
 Den rörs af ingen nöd som i ga brister känner,
 Och i en ohånd vrå för verlden undangömd,
 af dårens prakt försmädd, af smickrets utrop glömd,
 skal dygden ömande på dine suckar svara,
 förkjust at göra godt, men ej at firad vara.
 Hvad denna Guda-drift Julie förkjusar dig!
 hur i en själf full blick din känsla röjer sig!
 hur fuktas ej din kind vid denna moders möte,
 som bår et hungrigt barn uti et blottat sköte;
 och döljande den sorg, som hennes barm förtår
 förklarar i en suck hvad själens uttryck är!
 Din lott at lindra den har dubbelt lycklig blifvit:
 dig himlen öfverhöd, dig himlen hjerta gifvit.
 I denna glädjens stund du mins förflutna dar,
 då du bedröfvad Mor och tröstlös Maha var;
 då, just vid farans brant af alla öden hotad
 du såg din undergång utaf Försynen motad:
 och tacksamhetens suck, som ödets Herre får
 sil evighetens thron med Änglars renhet går,

Hvad

Hvad skulle väl Arift i din förhufning fela,
som med en dyrkad hålt för dessa nöjen dela?
I varma kånflors fwall förflyta dina där;
dit bröst en östörd frid, en evig himmel har.
’Julie!’ så talar han, ’vår smärta har försunnit,
vi ha et saknat lugn förnyat åter sunnit:
När Åren, som en åröm med ridens skiften fly,
den vållust dygden ger är ouphörligt ny.
Då våra kroppars stof af jordens famn betäckes
af ingen minnes-vård en hemlig afvund väckes,
af inga skuggor skråmd går vandraren förbi;
Vårt lof skal icke låst och icke tadtat bli;
Men vid det marra sken, som afstonsstjernan kastar,
jag ser hur Uslingen til detta ställe hästar;
en suck hans tacksamhet, en tår hans saknad ger,
mot hans välsignelser en bliakad himmel ler.
Hit skal en älskling fly som ödets hot förtrycker
och från en öm Julie med smärtans kånflor rycker,
Hår Enkan gråta skal sit spåda fösters far:
som du hon älskat ömr, som du hon älskad var,
och Någtergalens sång skal nattens tystnad störa
och stället mera ljuzt och mera heligt göra.”

Natten.

Skaldeestycke.

*Ej efter Namnet Skald jag årelysten far . . .
Mitt enda högmod är, at jag et hjerta har.*

LIDNER.

I denna stund, då Mødans slaf
sitt slaf i hvilans sköte glömmet,
och ingen plåga vet utaf,
och om en lycklig framtid drömmet;
I denna stund då sjuhlingen
en mattad kropp med smärta vänder,
til himlen sträcker trötta händer
och längtar efter Morgonen;
Och tård af saknad ålskaren
en suck til sin herdinna länder,
som förjande besvarar den;
I denna stund, så tyft som döden,
jag ensam bland ruiner går,
och läser Månsklighétens öden
i öfslighetens vilda spår.

Du, som med ljufets fårgör prålar
bland denna tropp af Nattens hår
och kastar dine brutne strålar
på vandraren, som irrad är,

C

ack!

ark! må min bildnings-gåfva hinna
de Scener dina blickar se:
Vid bilden af olycklige
hur ljuftve tårarne som rinna!

Och du, som kring en Uslings tjäll
den enda kända vållust sprider,
där höljd af plågor dygden lider
i känslan af sin oskuld fäll;
För mine tryckte likars tårar
ditt mörker drar et räckelse
och med et flychtigt hopp bedårar,
som minskar deras lidande.

Ej taflan endast fasa ger
då eld ur Åtnas afgrund bryter
och Templens fästet störta ner
och härjande Orcanen ryter.
Naturens aldrig brutna lag,
at stundom sine verk föröda
skal mildra dessa fasans drag
med de vålgårningar de föda;
Och när Despoters fallne slott
med högar af ruiner höljjas,
skal lämningen af deras brott
för Mänsklighetens öga döljas.

Hvad sken som himla-hvalfvet fårjar!

hvad flammor blossa för min syn!

Se denne brand, som alt förhårjar,

se denne eld, som räcker skyn!

O du, som gömd för vådrens ilar,

uti din lugna hydda häilar

och knotar på en dråglig lott,

hålj detta qual ditt hjerta föder,

skänk denne suck åt dine bröder

som mera vidrigt öde fått! —

Bland dessa skrån, och denna fasa,

och detta hemiska sprakande,

och dånet utaf lägorne,

som vildt i tända ämnen rafa,

se Gubben darrande af år

en antånd koja öfvergifva,

och på hans kind en stelnad tår

förtviflans tyfta uttryck blifva.

Hvem undrar om hans smårta drar

en suck, som på Förlynen knotar?

hans mödas frukt försvunnit har

och torftighetens känsla hotar

med nödens tyngd hans ålders dar!

Hör desse barn, som häpne vahnä

vid sine skrämde mödrars bröst,

och denna Mor, med smårtans röst

sin enda Son förgäfves sakna;

Bland högar af förstörde hus,
 hör desse nakne Murar ramla
 och Uslingen i deras grus
 en lämning af sitt vålfånd samla,

Hvem snyftande vid denne sten
 i suckar tolkar hvad hon lider,
 då Månans klot sitt silfver sken
 emellan gleta Aspar sprider
 och nattens skumma majeståt,
 med mera lif än dagens strålar,
 för bildningen de skuggor målar,
 som smyga sig i hennes fjät,
 Mer värdigt aldrig tårar strömma
 än de, som fugta denna graf.
 Blott född at lida och at ömma,
 Elise! den Vån dig himlen gaf
 år dold i jordens mörka gömma,
 Af denna Mor, af denna Vån,
 som outhärligt du begråter
 förgåfves kallas vålnaden
 ur dödens hemska rihe åter;
 Nej utan stöl du ensam går
 på lifvets tistelfulla bana,
 där oskulden och dine år
 ditt brödt til glada kånslor mana;

och

och där, utaf behagen prydd,
dig himlen endast tycktes dana,
at älskas och at blifva lydd;
Men rys Elise! rys för din fara!
til motgång ifrån Vaggan dömd
tror du man älskansvård kan vara
och utaf ödet blifva glömd?
Hvad! skulle du af fågring lysa
och ingen afvund hota dig?
emot de dygder hjertat hyfa
hvad! intet hat förklara krig?
Vet om du vågar öfvergifva
den våg, som åran banat har,
så skal din lott förtviflan blifva
och plågor hålja dine dar;
Om villans utbrott dig förleder,
om du af svaghet gör et fall,
förförarn trampa skal din heder
och brottslingen dig tadla skall?
förgäfves ångerförd du hastar
på dygdens stig ur yrslans famn;
man minnet af din åra lastar
och skrymtarn gåckas med dit namn.
Emot begärens anfall väpnad
om ock din oskuld segren fått
skal rygtets ilska til din håpnad
af låsta skuggor skapa brott.

Om du en vârdig âlskling vinner
och hjertat gör et lyckligt val
du ôdets grymhet ôkad finner
och tård af alla lifvets qual,
ditt hopp i plågorne försvinner.
Gråt då, Elise! vid denna graf,
gråt, dine tårar vârdigt strömma;
den enda vån dig himlen gaf
år dold i jordens mörka gömma,

Når med en ömsfint Moders hand
Naturen sina skatter strödde
kring alla haf och alla land,
knöt varellernas samfunds band
och ymnighetens Nöjen födde,
blott kall för mine likars nöd
och kånslolós för Nödens smårta,
vid delningen af deras blöd
hon saknade en Moders hjerta.
Och skördens, Vårens hopp bedrar!
och åkermannens spilda möda
fer flodens tvallande föröda
det fält, som torkan skonat har!
Ack! Vekligheten fällan tänker,
då hon en konstlad hunger slåckt,
at Ullingen med tårar ståcker
en spis, som djurens affky väckt,

at Fadren hemsk vid kojan stannar,
förskräckt af nödens brutna röst
och quäfver känslan i sitt bröst,
och ödet, och sig sjelf — förbannar.

Ja, Nattens Drottning! mer och mer
ån tanken i fini utflygt följer,
på detta klot ditt öga ler,
och rörd du under molnet döljer
den väckta fata Scenen ger.
En tår du hvarje Usling skånker
som Våstan, denne känslans Vån,
i blommans öppna sköte stånker
och skimrar där mot morgonen.

Grafven.

Skaldeestycke.

La Vie est un éclair ; la mort est un azile.

THOMAS. Epitre au peuple.

Hvad mörk och ryflig blick som möter ögat här!
i detta fatans hem hur dyfter tystna'n är!
Förgäfves Marmorns pragt den håpnad kan förjaga
som röjer hoppets brist och blöttar själens svaga.
I denna ödslighet där Grafvens Furste rår
af Nattens skymning hölj'd, hur stum Naturen står!
på Urnan tankfull ser och mot sin vilja bäfvar,
då skuggan af en dröm på lifvets gränsof tvåfvar.

Du dödlighetens skräck! förgånglighetens drott,
som har på tidens thron et grånslöft valde fått
och där en enväldis lag för våra öden stiftar;
som hämdens vållust är, men hjertats lugn förgiftar.
Vid rikens fallne stöd, af ingen ömkan rörd
den Usle kallar dig och ser sin önskan hörd.
Uti Palatsers grus, i askan af en koja,
i hjeltens minnes-värd, och slafvens brutna boja,
uti en sjuklings blick, och Gubbens silfver hår
hur teknas dine fjät, hur röjas dine spår!
Än med Vesuvers eld du jordens rymd förskräcker,
tom fyller floders djup och murars fasten bräcker;

Ån faller på din vink Despotens ärestod,
som är af tårar sköld och fårjad uti blod.
Ack! när en torgsen Mor hvars hjesa äldren trycker
sin hjelp, sin enda tröst din grymhet undanrycker,
och under fafans larf när med en våldsam hand
du har en gruflig ro, at slita vånners band;
då svigtar alt mit mod, mit klämda hjerta svider,
vid mine likars nöd jag deras plågor lider:
Snart saknar jag et lugn, som endast döden ger
och bilden af min grift har intet ryfligt mer.

Må då begårens slaf en trotfig håpnad nära;
hans lugn är brottets hejgd, hans ro är lastens åra:
Med kärlek för et lif, som all hans plåga gör,
af fruktan för sin graf han tusen gånger dör.
Ja, när et önskat hopp för våra ögon blånker,
när lyckans milda hand en ljuf förkjutning skånker,
och väcker känslans rus med lockande begär
hvem är som icke tror, at han odödlig är?
Med sasa för den hög der likars aska gömmas,
uti en ömlans tår vårt eget öde glömmas;
Vid brådden af et djup, som öpnas för vår fot,
vi söhe tidens stöd och trotse grafvens kot.

Är jag då endast född et rof för skilda öden?
hvad! har jag blott et lif at lämna det i döden?

Nej; Om mitt Váfens gråns et evigt *inter* år;
hvi känner väl min själ oändliga begår?
Hvad kan ur stoftets grus en fångslad tanka lyfta
om intet mål är til dit hennes flygt skal lyfta?
Förvillad i et hopp, som ingen affigt har
hyad! skal jag smickrad bli af det som blott bedrar?

Du som ur Skaparns sköt på jorden stigit neder
och där en lugnad dag för smårtans barn bereder;
Men okänd hvilar blott uti din Ålsklings famn,
förgåten af det lof, som offras åt Ditt namn:
Dygd! det din anda är, som dödens skräck förjagar,
når under fasans hamn han krossar blodets lagar;
Emot sin nya rymd föryngrad själen flyr
dår evighetens dag i grafvens skymning gryr:
så foglarnes Monark ur vinterdvalan väckes
och snart mot solens höjd des djerfva kosa stråches.



Moraliska Beträktelser.

Gud.

Hvilken helig känsla intager min själ! hvilken himmelsk förkjusning uppfyller mitt bröst! Det är du eviga Väsende, som väcker den; det är åtankan af dig som lyfter en dödelig ur stofvet.

Skapande Naturen, har du tolkat din Magt din Åra; Uphof til känslorne, har du gifvit de dödlige en gnista af den kärlek, som utgör hela din Varelse,

Upfyld af ditt Majeståt, hvad! hindrar dig ej Serafens lof at lysna til den suck, som upstiger ifrån stofvets fon?

Obegripelig för det upblåsta högmodet, som oförmögert at känna sit eget intet vil utstaka vågarne för din försyn, utgjuter du dig i den ömsintes bröst och uptäcker dina dolde affigter för et hjerta, som tillbeder din Vishet!

Lofvad af Millioner Verldar bildade du människan för at älska dig; Du fastade hennes fällhet vid hennes Skapares dyrkan!

Hvad! vågar den fladdrande tanken nalkas din thron! den thron där Myriaderna häntryckte af beundran förlo-

ra sig i betraktandet af din storhet? — Nej, vimlande vid ytan af dine Verk sjunker hon redan där i omätligheten; — men hämtar likväl outöslige skatter för hjertat!

Begrepet om dig öfvertygar min själ, at ingen ting kan förstöra des Varelse. Bland gruset af tusende jordar, skal detta begrep bereda herne en himmel inom sit eget sköte!

Naturen förkunnar din Allmagt, tanken kan beundra din Vishet; men et bröst som lifvas af din kärlek, känner — ack! känner dig sjelf!

Människjan.

Du som i omätlige Afgrundars rymder sänker din forskande varelse, som aldrig tröttad och inabbare än strålen ombyter föremål, vänd din granskande blick på dit eget väsende; ty utom dig hvad vore Människjan! — Redan håpnar du; stum af förundran, obegripelig för dig sjelf, faller vid denna underlöshning den grundval som stödde hela din förmåtenhet. — Välan genomfar dina Verk, tolka huru Människjan stor genom dig behärskar Naturen och utstakar Verldarnes lopp.

Himlarnes afbild, Naturens förstling, som föddes at behärska jordens rymder och havvens djup; men ofta glömsk af ditt värde sänker dig ända til de skapade tingens dyrkan, lyft din trälände tanke ifrån det låga; danad med omdömetts krafter må din forskande ande endast in-skrånkas af oändeligheten. Anstår det örnen at härma svalans flygt.

Förgåfves var det afstånd gränslöst i hvilket ofedde Solar gåfvo ljus åt okände Verldar; konsten bevåpnadé dit öga; — du såg — och innespär-rad af en Atoms grånser förlorade du dig i vidden af det oändeliga.

Förgåfves doldes Naturens lagar i et tutenätigt mörker; van vid segrar följde du hennes rörelse; Intagen af

en

en kjusande enfald lärde du föragta forntidens konstlade irrågar; ledd af sanningen fann din öfvertygelse mer skönhet i det ringa än inbildningen sett i det digtade.

Omätelige haf skilde dig ifrån likar hvilkas öfverflöd du kände, hvilkas behof du kunde uppfylla; men trygg på en bräcklig köl trofaste du Vådrens våld. Nälen styrde din kosa, när svarta moln bortskymde Björnen för ditt öga, och med spånda dukar hann du hamnen.

Bergens tillslutne gömslor dolde de ämnen, som skulle låtta din möda eller smickra ditt höghod; snart krossas klippan, snart har den förvandlade stenen ombytt skapnad under Cyclopens verktyg eller den ljudande Malmen vunnit sin skönhet i degeln.

En ofructsam jord nekade dig det upphålle som hon ej var i stånd at gifva; du öppnade hennes sköte och de djupa fårorne emottogo den såd, som andra luftstrek dat; Våren fågnade ditt hopp med den spåda brodden och hösten belönte ditt arbete med rika kårvar.

Omgifven af behof lärde du at föragta dem; du skapade dig nya för at ännu mer utvidga dit snille. Maskens graf tjenar dig til kläder, ur flodernas botten hämtar du smycken och Despot öfver djuren tyckas de endast vara danade til din föda, til dina nöjen.

STOR är Människjan när hon betraktas tom Kreatur,
ensam i stånd at känna sine förmögenheter och at ut-
veckla dem; STÖRRE när med Vishetens fakla hon ned-
stiger i sit eget bröst för at dämpa sine begär, STÖRST
när et uplyst förstånd leder henne genom hela skapelsens
kedja til dess Uphotsman,



Wänskapen.

Hvarföre så ensam du skogens öme fångare? hvad betyda dine brutne quitter under en orolig flygt ifrån topp til topp? — Med gälla toner hålfar hela skaran dea kommande morgonen; skygge som Nattens rof-foglar fly de svarte skuggorne och ljusfulle skimra fjällens toppar mot den tökniga dalen. Du endast utan deltagande ser österns strimmor speglas i den lugna viken och blommans perlfulla kalk gåcka den yre fjärlns begär. — Har den brustna klyftan krossat ditt näste, eller en af skogens tyranner bortröfvat din make? — Ack! din röst tolkar fakhaden, din fång är en klagan, du kan icke trifvas bland en flock där löjet bestrider dina känslor. — Skynda då öma ålskling, skynda at förvisfa dig om ditt öde; snart skal en kår vän flyga i ditt möte eller blodiga spår bevitna din förlust.

Wänskap! heliga känsla! förfmak af saligheten! åt dig vare öfrade, icke blott desse brutne tankar, icke blott dessa spridda uttryck af en svallande ömhet; Men detta bröst som din ande lifvar med kärlek för dygden, men denne tår som din kjusning framkallar ur mitt öga! Sänkt i Naturens fann lyftes min tanke åt himmelen, och ilande mot jorden hvad föremål utom dig vore värdigt des första suck.

Djupt

Djupt sänkt i dvala låg Skapelsten, dels skönheter upkomma förgåfves; ofedde försvunno de under dagarnes skiften eller Årens lopp och ödslighet beträchte klotet; där vandrade spridda flockar i strid med vildjuren, okuninge om sin företråde under känslan af sina behof. Det låg den evige; hans ömkan danade vänskapen och ghistan til sällheten tändes bland de dödelige. Ej mera gömd i afågsna klyftor skydde Människjan sin like, ej mera fruktande dagen smög hon i skuggornas enslighet och vandrade tyft vid skenet af irriga stjernor. Samhällets styrka beväpnade hennes Arm och glömskan af hennes varmagt förbytte en djurisk snatlighet i odödligas mod. Skrämd flygtade Tigren från den Ulliga hjorden och prydd med hans släckiga hud skyndar Segraren til den blyga Flickan som vid Lek-systrens sida fåtar en brodig krans; hon ser honom med hänryckning men losfar söka de friskaste bladen och fåtar ögonen på båcken som målar hans bild. Otålig märker han icke listen, til straff får han endast en half-färdig krans, och sin belöning finner han på hennes brinnade läppar.

Så skapade oskulden segrar innan Wänskapens tempel ohelgades och blodstänkta Palmer blifvit målet för Hjeltarnes mod. I en afågsen dal växte Lagren; danad för senare åldrar skakade han en spåd krona och gömde sine mörka löf i det blänkande Videt; ingen Flicka in-

knöt hans blad i sin Ålskares krans, ingen Yngling få-
tade hans mjuka quistar i sin hydda. — Fredad utfrå-
te Oliven sine grenar; i dets skugga skämtade Dryaden
med den sofvande Herden och gömde hans pipa i den
håliga Ek-stubben eller smög undan det Lammet han
lofvat sin Fåstmö eller lossade de blommor hvarmed hon
sirat hans staf.

Men högmodet föddes och ofskulden darrade för dets
blick; länge quarhöllo dine tårar o Wånskap den suc-
kande flyktingen, ditt hopp tvigtade til slut och du följ-
de hennes spår. Dig mottog den aflågsne åbon i sin
låga hydda, din kjuskonst förvandlade hans ensliga fält
i Paradisiska nejder och Edens frukter blomstrade i
hans skuggiga parker. Stundom vågade du et steg i
den bullrande kretsen; men plågad af den antagna flö-
jan halkade du tillbaka och tjugo Secler danade en enda
Orest. Ännu irrande, ännu misskänd nalkas du båt-
vande de dödeligas hemvist, anropad af alla, dyrkad
af få.

För dig är icke tyftnaden stum; quafd framsmyger
et begår i en blick och du känner det. Ogonen tala
icke blott, själarne förfå hvarannan; omedelbart ifrån
bröst til bröst flyga tankarne och den ingjutna känslan
förekommer et rodnande uttryck.

Skilj

Skilj Wänskapen ifrån kärleken och hans djuriska lämning skal sakna sine lockande behag med sin Gudomelige flygting: njutningen skal föda afsmak, kjusningen dö och förlora sig i vämjelsen, de sinliga Nöjenas Afgrund. Fåfångt utbreder skönheten, sine fångslade täckheter, fåfångt lifva hennes eldige ögon de lågor, som sakna sin nåring; irrande söka Makarne bland förströrelsens villor at mätta en plågande tomhet och lednaden föter ånger i deras darrande spår.

Nej Wänskap! din bana vandrades aldrig af begärens slaf. Ren som du sjelf strålar tanningen kring din hjesa och vid des sken försvinna fåfångans irrblofs. Skön som Naturen i sin leende enfald följer du, lika okonstlad, hennes himmelska intryck och meddelar en lika förkjusning åt din lycklige ålskare.

Gynnad af lyckans skämtande imek, hvem quäfver den upblåsta stoltheten? hvem lyfter den slöja, som medgången kastat öfver smickrade fel? Du endast skingrar begärens töken, du förlikar Hjelten, med Mänskligheten och värmer den stelnade känslan.

Och drifven af motgångens böljor hvad liknar det lugn, som man finner hos dig? Fåfångt retar oss taknaden med de lysande skuggor, som blåndat våra drömar: deras smink har förlorat sin glans; fåfångt locka oss hämdens andar med tillfällets magtsprål: glömskan har

begravt våre oförrätter och hennes fäste är grundvalen för vår sällhet. Glädjen bor i den glömda kopian och det trottlände hotet kan endast väcka des medömkan. Leende mot morgonrådnaden möter hålsan vår idoghet och mödan kryddar en spis, som ej gåckar Naturen; och vid aftonens svalka öppnar Wänskapen sin famn åt gömma dagens bekvär, och ljuf som hvilan för den trötte Vandraren, delar hon de känslor hon ingifver och skapar sig en himmel af dem hon delar.

öma, välgörande Mänsklighet! du väcker desfa rörelser äfven för Milsödets offer, och den dygdige finner en Vän i hvar och en olycklig like. Stundom vågar du til och med härma den oändelige då du förlåter en otacksam och med godhet vil fångla den krossade lasten. Ach! et bröst, som icke känner din kjus-kraft, kan det keltgas åt ömheten, kan det föda et begär som det sjelf icke äger? Nej, endast et hjerta som tilhör dig, är öpet för Wänskapen och en dold Vålgärning, och en hemlig suck som skänckes åt Uslingen förvandlad i tillgifvenhet, inmyger sympatiskt i det föremål som fästet vår Agtning.

Wänskap! hvad du är oundärlig för vår sällhet ifrån början af vårt lif! Gråtande framtråde vi på banan och de vänner Naturen skänkte vår tvaghet lysna til det joller, som vi ej sjelfve begripa. Vårslöse emottage

vi de omsorger barndomen kräfver, tanklöse skynde vi in i en Verld som vår inbillning målar förtjulande. Ännu behårskar oskulden våre bröst och vi brinne af begär; at meddela andra hvad vi känne; okunnige om lasten, fike vi endast efter det lyfande och vårt okonstlade lynne känner ej namnet af förställning. — Ack! snart krossas en spåd telning, men sammanlindad med en annan uthårdar den en starkare storm; då ilarne rafa böja de fine stammar tilhopa och de flåtade grenarne skydda den bräckliga kronan; så växa de förente, så uthårdar de årstidernas skiften och den friska understödjer den lutande. — I en mognare ålder då starkare hvålfningar väcka och störta våre hopp med hvad lugn skulle vi ensamme uthårda lifvet? Och fråga den darrande Gubben hvars lutande hufvud tyckes söka sin hvila, fråga honom om icke Vänskapen ännu uptänder den stråle af glädje, som frambyter mitt i natten af hans vinter, om et håaryckande hopp at förnygrad möta sine försvundne vänner, icke skingrar den sasa, som omgifver Grafven och förnyar intrycken af de nöjen som minnet återkallar.

Död! om din åtanke är ryflig för den dygdige, så är det vid förlusten af den, som delat vårt hjerta. Denna föreställningen: *han är lycklig*; skänker den nog tröst under plågornas anfall? utplånar det en saknad, som uptäcker en tomhet i själen? — Mulen visar sig med-

gångens dag: då glädjen försvunnit är lyckan et intet; dubbelt trycker misödet; den hand, som mildrade des slag har stelnat. Och at tjelfve, vid åndan af målet, slitas ur deras armar, som med samma känslor öfverlämnas åt sorgens styng; ack! om vid affidandets ögnablick, detta intryck är så lifligt, som inbillningen målar det — Död! det är det hemskaste du åger, -

Men vi mötas! hvilken klarhet på andra sidan grafven! hvilken dag frambyter ur tåknet! — evighetens rymder, på ljusfulle skyar, i blånkande kretsar hvilken möte! — Vänner! — för evigt — denna tjusning skal icke mer uphöra! — förenade, som vår varelse med sitt uphof! — inga afftånd! — med enstämmiga begår uttömma sine själar i hvarannans sköte! tåsta i vålgörande! dela Serafernas beundran! ingjuta hvarannan sine rörelser och hånryckas af kärlek för det skapande *Alt*, som åt ändlighetens alster, gifvit oändlighetens förkjusning! och tiltagande i kunskap tiltagande i kunskap, tiltaga i salighet och räkna Evigheters lopp efter graden af vår njutning! och förenade förlora oss i namnlösa känslor!

Hymn.

När ljutets strålar strö behagen
ibland de spridde skuggorne,
å nyo skapad prälar dagen
och lofvar dig Alsmågtige.

Knapt några matta strimmor röjas
vid brytningen af bergets topp,
då tufen glada fånger höjas
från fjeder-skarans låta tropp.

Och skulle jag mit Uphof glömma?
Nej — jag har känslor fler än de,
och dessa känslor skola strömma,
i skötet af min Skapare.

Blott lik dig sjelf, o ljutets Fader!
du' höljes af ditt Majeståt
och håpnadsfulle Myriader
förstummas uti dine fjät.

Dig — jag uti Naturen skådar,
dig känner jag uti mit bröst,
din ankomst Västans-flåkten bådard
och Nordan-stormen är din röst.

Jag

Jag ser dig Verldens Lagar flyra,
 med godhet i Volcanerne,
 med vishet uti Månskans yra,
 med Allmägt i Atomerne;

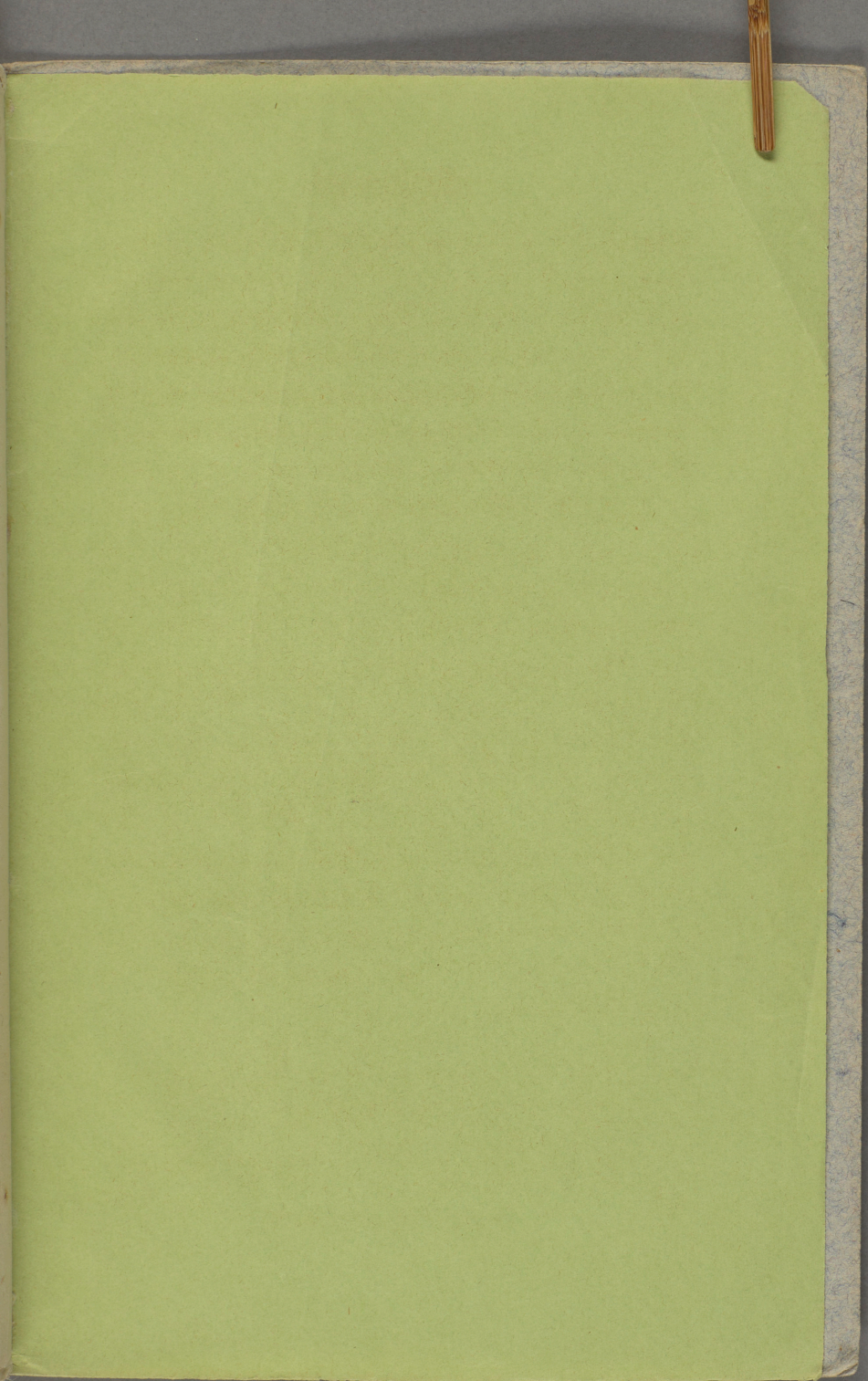
Den blick som rymdens gränfor räcket
 och lif åt hela Massan ger,
 den stela flugans känsla väcket
 och Inigelns minsta kröning ser.

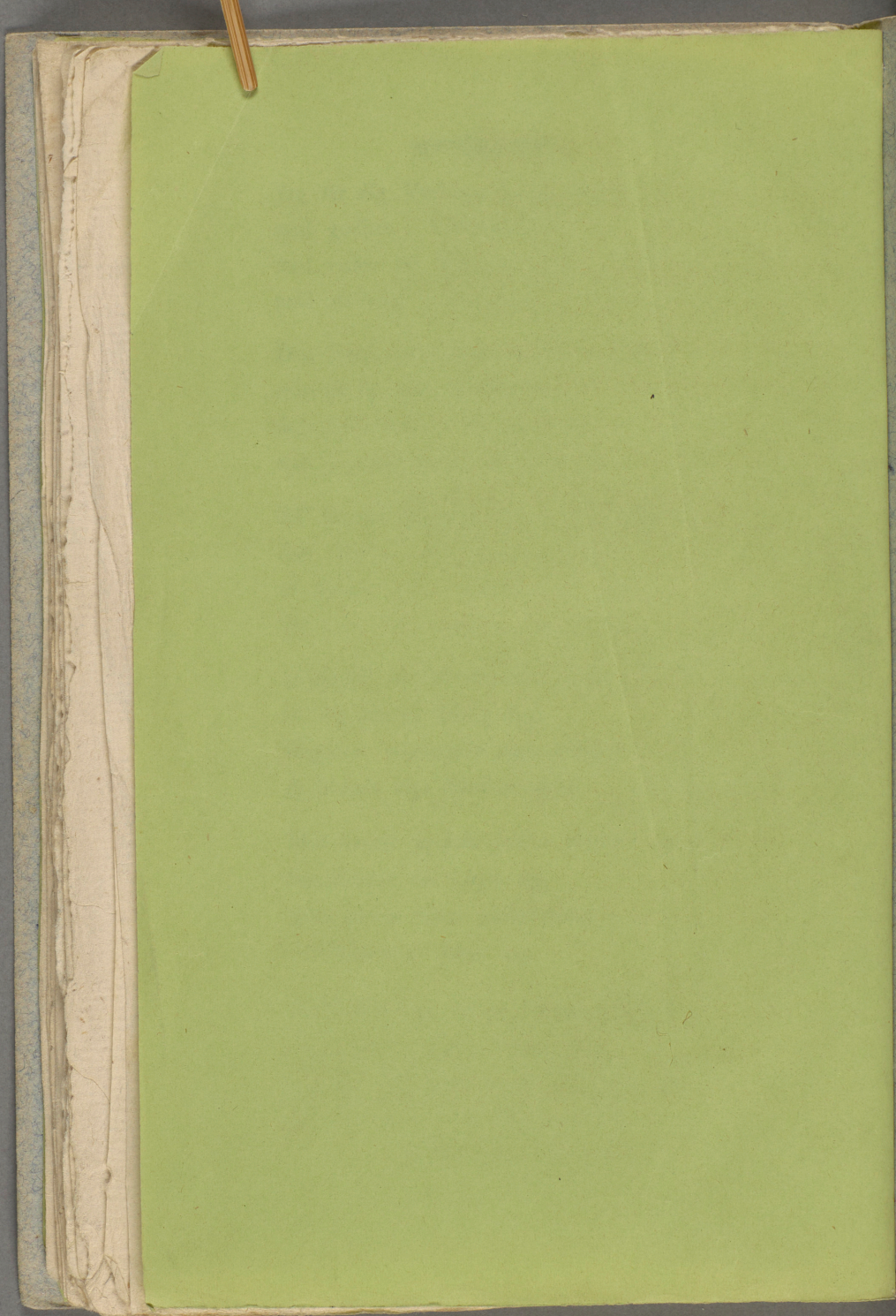
Af samma Magt en Verld förkrossas
 som Seclers omlopp teknat har,
 af samma Magt från klippan lossas
 det grus som maskens boning var.

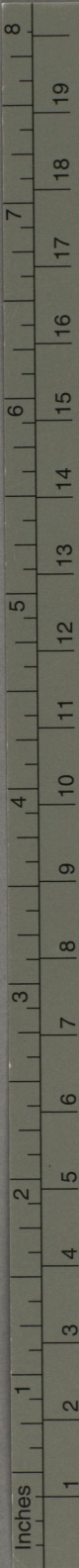
Oändlige! — på tankens vingar
 til dig uti en driftig flygt
 förgäfvets bildningskraften svingar
 af stoftets låga känslor tryckt.

Mot hvarje upträckt snillet hinner
 beundrande det höjer sig,
 men hjertat större vållust finner
 i sällheten at älska dig.

Lugn skal jag lifvets skiften skåda
 med denna vilshet i mit bröst
 til trots för tusen farors våda,
 til trots för tusen villors röst.







Centimetres **TIFFEN® Color Control Patches** © The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
								
								